

WERNER SÖDERSTRÖM OSAKEYHTIÖN KIRJALLISUUSSÄÄTIÖ

TUNNUSTUSPALKINNOT 2.10.2019

WSOY:n kirjallisuussäätiön vuoden 2019 tunnustuspalkinnon saavat kirjailijat Hassan Blasim, Anja Erämaja, Mirkka Lappalainen, Harry Salmenniemi, professori emerita Leena Kirstinä ja suomentaja Jorma-Veikko Sappinen. Palkinnot ovat suuruudeltaan 15.000,00 euroa.

Perustelut:

Hassan Blasim on omintakeinen, kuvia kumartelematon kirjailija. Hänen teoksensa ovat fragmentaarisia ja moniäänisiä, ja niissä heijastuu hänen elokuvataustansa. Blasim ei pyytele lupia vaan kirjoittaa sen minkä näkee. Kaikesta Blasimin kirjoittamisesta uhkuu sanomisen pakko ja kahlitsemaan mielikuvitus, joka vangitsee ja uudistaa lukijansa.

Blasim on jo kansainvälisesti tunnettu, ja hän tuo ennennäkemättömän raikkaan ja oivaltavan näkökulman koko suomalaiseen kulttuuriin: ”Viihdyn hyvin Kontulassa. Täällä näkyy nykypäivän Suomi.” On etuoikeus olla julkaisemassa viiltävän ajankohtaista ja tarkkanäköistä kotimaista kirjallisuutta, joka on kirjoitettu arabiaksi.

Anja Erämaja on vuoden 2005 esikoisrunokokoelmastaan alkaen yhdistellyt runoihinsa huolettomasti proosaa ja maustanut niitä draamalla. Erämajan runoissa on fyysinen ja melodinen poljento, jossa on vastustamaton veto. Hän puhuu monin samastuttavin äänin ja saa lukijan näkemään tavallisen kummallisena; hilpeästi rymistellen hän auttaa lukijaa selviämään arjen katastrofeista huumorin ponnauslaudalta.

Erämaja tuo utterasti runoa lähemmäs yleisöä lavarunouden ja musiikin keinoin. Hän herättää lukijassa mielle yhtymiä, jotka jäävät kutkuttamaan pitkäksi aikaa. Erämajan mukana vakavasta tulee kepeää, ja siten vakaammin vakavaa.

Professori emerita **Leena Kirstinä** on jättänyt paljon jälkiä kirjallisen elämän eri lohkoille. Hän on toiminut suomentajana, kouluttanut tulevia äidinkielen opettajia ja tutkinut nykyproosaa. Useimmat läsnä olevista tuntevat hänen perinpohjaisen Kirsi Kunnas -elämäkertansa *Sateessa ja tulessa*.

Monet eivät kuitenkaan tiedä, kuinka paljon Leena Kirstinä on epäsuorasti vaikuttanut kirjallisuuden asemaan. Toimiessaan Äidinkielen Opettajain Liiton puheenjohtajana hän sitkeästi ajoi oppiaineen nimen muuttamista niin, että kirjallisuus nousi äidinkielen rinnalle. Siitä seurasi kirjallisuuden sisältöjen lisääntyminen opetussuunnitelmissa ja ylioppilaskokeessa. Nythän puolet lukutaidon kokeen tehtävistä liittyy kirjallisuuteen tai muihin fiktiivisiin teksteihin. Tällainen on merkittävä saavutus muiden ansioiden ohella, joten siksi Kirjallisuussäätiön tunnustuspalkinto on ilo luovuttaa Leena Kirstinälle.

Historioitsija **Mirkka Lappalainen** on tehnyt palveluksen suomalaiselle historiantutkimukselle siirtämällä myös lukevan yleisön katsetta poliittisen lähihistorian pintakuohuista vuosisatojen taakse ja tavallisen ihmisen kokemukseen. Lappalainen kirjoittaa hyvin, mutta muistaa aina mieltä ennen kuin kirjoittaa. Hänen tyyliänsä on ironisen älyllinen. Julistuksia ja katteettomia yleistyksiä ei tekstistä löydä.

Lappalainen on hyvässä mielessä perinteinen akateeminen historiantutkija. Hän ammentaa aineistonsa arkistoista, arkaaisella ruotsilla ja hankalasti luettavilla vanhoilla käsialoilla kirjoitetusta alkuperäisaineistosta. Pelkkä lähdeaineiston läpikäyminen ja analysointi on valtaisan työn takana.

Lähteitä on toki ennenkin osattu kahlata läpi. Niiden muuntaminen elegantiksi ja lukijaa kiehtovaksi kirjaksi on saavutus.

Saavutus on myös se, että Mirkka Lappalainen osaa ja uskaltaa mennä tavallisen ihmisen pään sisälle. Uusimmassa teoksessaan *Pohjoisen noidat* hän valaisee 1600-luvun noitavainojen, taikauskon ja kristillisen fundamentalismin hallitsemaa mentaliteettia, joka on meille toisaalta hyvin vieras, mutta yllättäen myös aika tuttu. Erilaiset noitavainot, taikausko ja silkka pahantahtoisuus elävät ihmismielessä edelleen. Niitä vain levitetään suunnattomasti nopeammin kuin aikanaan satoja vuosia sitten Ruotsin valtakunnassa.

Viime vuosina moni kirjallisuusihminen on kantanut huolta suomalaisen novellin elinehdoista. **Harry Salmenniemi** osoittaa teoksillaan *Uraanilamppu* ja *Delfiinimeditaatio*, että ainakin sanataiteellisessa mielessä lyhytproosassamme elää innostavaa aikaa. Eloisan kirjallisen mielikuvituksensa avulla Salmenniemi hakee novellistiikalle uudenlaisia ilmaisukeinoja, mutta hyödyntää samalla perinteen tarjoamia aineksia. Nykymaailman hälyyn ja ärsyketulvaan yhdistyvät kaiut Juhani Ahon ja Teuvo Pakkalan kaltaisten klassikoiden tekstit. Salmenniemi uskaltaa myös tarttua painaviin ajankohtaisiin kysymyksiin, koskivatpa ne eriarvoisuutta tai ekokriisiä. *Uraanilamppu* ja *Delfiinimeditaatio* ovat kaiken muun lisäksi ehdotuksia siitä, millaista yhteiskunnallinen kirjallisuus voi olla tässä ajassa.

Suomentaja **Jorma-Veikko Sappisen** elämäntyö englanninkielisen kirjallisuuden suomentajana on ollut uskomattoman laaja ja monipuolinen. Sappinen on suomentanut yli 40 vuoden ajan ja jo kolmatta sataa nimikettä. Suomen kustantajat tuntevat Jorma-Veikko Sappisen luotettavana, oivaltavana ja tehokkaana suomentajana. Hän on laaja-alainen ammattilainen, jonka vastuulle voi huoletta uskoa yhtä hyvin erikoistermejä viliseviä trillereitä, huimapäistä huumorilla höystettyä seikkailua kuin maailmankaikkeutta, tähtitiedettä, rajatiedettä, historiaa, rockmusiikkia tai urheilua käsittelevän tietoteoksen.

Sappinen on erityisen taitava löytämään sattuvat suomenkieliset sanat jännärien kovakasvojen suuhun ja etsimään oikeat vastineet monimutkaisimmillekin teknisille laitteille, ja silloinkin kun termejä ei suomen kielestä löydy, Sappinen sanailee niille niin uskottavat neologismit että kohta ne jo vakiintuvat käyttöön.

Sappinen on vuosikymmenten ajan suomentanut WSOY:lle kansainvälisiä menestysteoksia ja vakiintunut lukuisten huippuluokan kirjailijanimien luottokääntäjäksi: Dan Brown, John Grisham, Clive Cussler, James Patterson, Ken Follet, Steven Hawking, Antony Beevor, Tom Clancy ja Isaac Asimov.

Werner Söderström osakeyhtiön kirjallisuussäätiö sr.on vuonna 1942 perustettu yleishyödyllinen säätiö, jonka tarkoitus on edistää suomalaista kirjallisuutta. Se on jakanut tunnustuspalkintoja vuodesta 1952 alkaen.

Lisätiedot: Säätiön puheenjohtaja Kai Häggman